

**ACİZ HÂLİ - BORCA BATIKLIK KAVRAMLARININ FARKI
VE BU YÖNDEN YENİ MK METNİNİN DÜŞTÜĞÜ BİR
YANLIŞLIK**

(MK m. 605 f. II, 618)

**Prof. Dr. Bilge Umar
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi**

I. Borca batıklık kavramı

Borca batıklık, kişinin malvarlığındaki aktif değerler toplamının, pasif değerler toplamını karşılayamaması durumudur. Kişi, böyle bir duruma düşmüş bulunduğu halde, henüz bir tek ödemesinden bile geri kalmamış, hatta eli altındaki nakit mevcuduna göre veya eşinden dostundan borç alabilmekte olması sayesinde, vadesi gelen eski borçlarını ödeyebilecek dahi olabilir.

Borca batıklık durumunun gerçekleşmesine, hukukumuz, çeşitli sonuçlar bağlamıştır ⁽¹⁾. Bu gibi sonuçları öngören kurallar arasında, önce, İİK m. 279 anılmalıdır.

1 İflâs etmiş olmak, bu sonuçlar arasında değildir. Hukukumuzda iflâs etme durumu ancak mahkeme kararıyla gerçekleşir ve bu kararın verilmesi için de borçlunun borca batık durumda bulunması, ne gerekir, ne de yeter. İflâs yoluyla tâkip konusu

İİK m. 279'a göre, borca batık bir borçlunun yaptığı, o maddede belirtilmiş davranışlar, alacaklıların yahut iflâs idaresinin İİK m. 277'deki iptal dâvasına hak verir. Ne var ki yasamızın kökeni olan İsviçre yasasında bu maddenin karşılığı olan m. 287, Almanca metninde, açıkça borca batıklık (Überschuldung; bunun Fransızca hukuk sözlüğündeki doğru karşılığı l'insuffisance d'actif deyimidir) durumundan söz ettiği halde Fransızca metin, "borç ödeyemez durumdaki (aciz halindeki) borçlu" diye Türkçeye çevrilebilecek olan débiteur insolvable deyimini kullandığı ve bizim metnimiz de hukuk devrimimiz sırasında İsviçre yasasının (Medenî Kanun konusunda dahi yapıldığı üzere) Fransızca metninden çevrildiği için, bizim m. 279, "borcunu ödemeyen bir borçlu"dan söz etmektedir. Öğreti, maddemizdeki deyişin yanlış ve yersiz seçildiğinde oybirliği göstermekte ise de, o deyişin nasıl anlaşılması gerektiğinde görüş birliği yoktur. Ben, yasa koyucunun bu konuda İsviçre yasasında var olana göre değişik içerikte kural benimsemek istediği yolunda en küçük işaret bulunmadığından, bizdeki metnin de aynen İsviçre yasasındaki, özellikle yasanın kasdını en açık biçimde ifade eden Almanca metinde olduğu gibi anlaşılması gerektiği kanısındayım ve bu kanımı, iptal dâvasına ilişkin Doktora tezimden ⁽²⁾ bu yana, değiştirmek için neden görmedim. Burhan Gürdoğan, herhalde İsviçre yasası Fransızca metnindeki débiteur insolvable sözcüğünün Almanca metinde yer alan, borca batık borçlu anlamındaki deyişi kastedtiğini (benim gibi) düşündüğü için, maddenin kaynak yasada olduğu üzere anlaşılması gerektiğini açıkça söylemiş ve bu vesileyle, dipnotunda bana, Kemal Arar'a (İcra ve İflâs Hükümleri, c. II, İflâs, Ankara 1945, s. 227), Sabri Şakir Ansay'a (Hukuk İcra ve İflâs Usulleri, 5. bsl., Ankara 1960, s. 328 not 428), Baki Kuru'nun teksir edilmiş yapıtına (İflâs Hukuku Notları, Ankara 1961/62, s. 112) yollama yapmıştı ⁽³⁾. Talih Uyar da aynı görüşü savundu; yâni, açıkça, bana da yollama yaparak, "Kaynak yasanın Almanca metni, 'daha fiilin yapıldığı anda borca batık

edilmiş borcunu ödememeyi sürdüren ve mahkemenin depo kararı denen ara kararına dahi uymayan borçlu, malvarlığındaki aktiflerin pasiflere oranı ne olursa olsun iflâs hükmüyle karşılaşır. Buna karşılık, iflâs yoluyla icra kovuşturmasının bir aşaması olarak yürüyen iflâs dâvasında (mahkemedен, boçlu hakkında iflâs hükmü verilmesinin istendiği dâvada), depo emri denen ara kararının verilmesi öncesinde veya verildikten sonra onun süresi içinde borcunu ödeyebilmiş borçlu hakkında, borca batık da olsa, iflâs hükmü verilemez.

- 2 Umar, Türk İcra-İflâs Hukukunda İptal Dâvası, Doktora tezi, İstanbul Hukuk Fakültesi yayını, İstanbul 1963, s. 70-71.
- 3 Burhan Gürdoğan, İflâs Hukuku Dersleri, Ankara 1966, s. 228.

olan' borçludan bahseder ki, doğrusu da budur. Yâni bu maddede, borca batık olan... Borçlunun...tasarrufları iptal dâvasına konu olmaktadır" dedi; hemen arkasından da, "Nitekim kaynak yasanın Fransızca metni, bizimkinden daha açık olarak, aciz hâlindeki borçludan bahsetmektedir" eklenmesini getirerek, kaynak yasanın Fransızca metnindeki deyişi, Almanca metnindeki deyişle bir tuttuğunu belirtti (4).

Böyle iken, Baki Kuru hocamızın bir ifadesi, öyle görünüyor ki, "ortalığın karışmasına" yol açtı. Gerçekten, sayın hocamız, İflâs Hukuku kitabında, bir yandan bizim maddedeki deyişi dahi kaynak yasada Almanca metinde açıkça söylendiği üzere borca batık borçluyu kaseder anlamda yorumlarken ve bu yorumunu kuşkuya hiç yer bırakmayan bir ifadeyle dile getirirken, "İsviçre İİK (m. 287), tasarrufun borçlunun borca batık olduğu (pasifinin aktifinden fazla olduğu) devrede yapılmış olması şartını da aramaktadır. Bu şart her nedense bizim kanunumuza alınmamıştır, fakat bunu maddede mefruz saymalıdır (Ansay, s. 328; Gürdoğan, s. 228; Umar, s. 70) . Esasen, 279. maddemizin son fıkrasındaki, 'Borçlunun hal ve vaziyeti' deyimini, borçlunun borca batık olması şartı ile izah edilebilir" dedi (5) . İşte burada yer verilen, "Bu şart her nedense bizim kanunumuza alınmamıştır" ifadesi (oysa ortada, şartın alınmaması değil, uygulanma şartını ifade eden deyimini Fransızca metnindeki karşılığının az çok kaypak olması yüzünden bizim metnimizin de yetersiz bir deyimle yer vermesi durumu vardır), daha sonra iptal dâvası konusunda Doçentlik tezi hazırlayan Kâmil Yıldırım'a, "Bu açıklama, bize, m. 279'a aciz hâliyle sınırlı bir anlam verilmek istendiği izlenimini vermektedir" dedirtti ve Yıldırım, bu sözünden hemen sonra, bir adım daha ileriye giderek, "Kanaatimize göre, m. 279'u iptal hukukuna ait diğer iki maddeden ayıran husus, borçlunun aciz hâli (aktifinin yetersizliği) değildir" hükmünü ifade etti (6) . Gereğesi şöyledir: "Çünkü bu unsur bir ölçüde m. 278 ve m. 280 için de geçerlidir". Bu gereğeyi anlayamadım. İptal dâvasının diğer iki türünde de tıpatıp aynı yahut kısmen aynı uygulanma unsurun aranacak olup olmadığının, m. 279'daki uygulanma unsurunu belirlemek bakımından önemi nedir ? Ya-sa, şu çeşit dâvayı açabilmek için a olgusunun gerçekleşmesi gerekir diye bir kural getirmişse, aynı olguyu bir başka dava çeşidi için de arayamaz mı? Arayabileceğini değerli meslekdaşım Yıldırım'ın kendisi de söylüyor,

4 Talih Uyar, İptal Dâvaları, 2. bsl., Ankara 1991, s. 93.

5 Baki Kuru, İflâs ve Konkordato Hukuku, Ankara 1971, s. 382 dn. 17.

6 M. Kâmil Yıldırım, İcra ve İflâs Hukukunda İptal Dâvaları, İstanbul 1995, s. 202.

“çünkü bu unsur bir ölçüde m. 278 ve m. 280 için de geçerlidir” sözü onundur (demek, m. 278’de olsun m. 280’de olsun aynı uygulanma unsuruna yer verilmiştir).

Borca batıklık durumuna hukuksal sonuç bağlayan diğer hukuk kurallarımız arasında MK m. 206 bent 1 (eski MK m. 175 bent 3 ve 176 bent 1, aciz durumunu arıyordu), MK 530 (eski MK’da m. 477), MK m. 605 f. II/eski MK m. 545 (yeni metinde yanlış ifade kullanılmıştır ve şimdiki inceleme yazımızın ana konularından biri budur), MK m. 617/eski MK m. 557, MK m. 618/eski MK m. 558 (yeni metinde yine yanlış terim kullanılmıştır), TTK m. 324 f. II c. 3 (burada cümle 1’deki aciz hâli ile cümle 3’deki borca batıklık hâlinin birbirinden ayrı tutulduğuna özellikle dikkat edelim!), 446 f. II, 546 (burada dahi aciz hâli ile borca batıklık hâli birbirinden ayrı tutulmaktadır), İİK m. 179 başlıca örnekledri.

II. Aciz hâli (borç ödemededen aciz) kavramı

Aciz hâli, borçlunun, ödeme araçlarından yoksunluğu nedeniyle, derhal ödenmesi gereken para borçlarını ödemek konusundaki süreli iktidarsızlığıdır⁽⁷⁾. Bu kavram, İsviçre hukuk sözlüğünde, Almanca Zahlungsunfaehigkeit ve Fransızca insolvabilité terimleriyle anlatılır.

Almanca Überschuldung ve Zahlungsunfaehigkeit terimleri, Alman hukuk sözlüğünde de, İsviçrede olduğu gibi, söylediğimiz anlamlarda, yâni -sırası ile- borca batıklık ve aciz hâli anlamlarında kullanılır.

Buna karşılık, Fransada, sözü edilen kavramları anlatacak terim tüümüyle yerleşmiş olmadığı gibi; İsviçre’nin Fransızca hukuk sözlüğü de, borca batıklık karşılığında l’insuffisance d’actif ve âciz hâli karşılığında l’insolvabilité terimlerini kabul edinceye kadar hayli duraksama geçirmiştir. Böylece, İsviçre’de bugün “aciz hâlinde” karşılığı kullanılan insolvabile sözcüğü, SchKG/LP (İsviçre’nin federal İİK) m. 287 Fransızca metninde, “borca batık” yerine kullanılmıştır ve bu ifade, İİK m. 279’a, işaret ettiğimiz üzere, yanlış olarak, “borcunu ödemeyen bir borçlu” diye geçmiştir. Çünkü, Fransa’nın hukuk sözlüğünde, l’insolvabilité terimi genel olarak, İsviçre’nin bugünkü hukuk sözlüğünde olduğunun tersine, “borca ba-

7 Böhle/Stamschraeder, Konkursordnung, Kısa şerh, 8. bsl., § 102 No. 2; P. Carry, La révision de la Loi sur la Poursuite pour Dettes et la Faillite (Verhandlungen des schweizerischen Juristenvereins, 1932, Heft 2, s. 373a-542a), s. 452a.

tıklık” anlamında kullanılmaktadır (8).

Aciz hâline ya da özel olarak, bunun görünüş biçimlerinden biri olan, borçluya karşı girişilmiş icra kovuşturmasının sonuçsuz kalması yâni tâkip konusu alacağın tahsil edilememesi hâline, kanun birçok hukuksal sonuç bağlamıştır. Bu sonuçları öngören yasa kuralları arasında şunlar sayılabilir:

MK m. 87 bent 4 (eski MK m. 70; derneğin borç ödemede acze düşmüş olması), MK m. 210 f. I/eski MK m. 177, MK m. 393/eski MK m. 343, MK m. 468 f. I/eski MK m. 410, MK m. 483 f. I/eski MK m. 427 cümle 2, MK m. 513/eski MK m. 460, MK m. 562/eski MK m. 504, MK m. 640 f. V/eski MK m. 583 f. II, MK m. 648/eski MK m. 588, MK m. 952/eski MK 866; BK m. 82, 169 f. II, 171 f. I cümle 2, 245 f. II, 310 f. I ve II, 346, 486 f. I, TTK 132 f. III, 179 f. I, 180, 191, 256, 261, 267, 324 f. II, 476, 546, 625 f. II bent 2 (burada ödemelerin tâtili ile, icra takibinin sonuçsuz kalmasından ibaret aciz hâli görünüşü arasında ayırım yapıldığına dikkat edelim), 626 f. V (aynı durum vardır), 718 (aynı durum vardır), 740 f. I cümle 2 (aynı durum vardır), 1148 f. III, 1272, 1302, 1457; İİK m. 105, 143, 277 bent 1, 278, 279 f. I, 331 f. I, 332 f. I, 338 f. II.

Bunlardan başka, -aşağıda inceliyeceğimiz- “ödemelerin durdurulması”na bağlanan hukuksal sonuçlar, aciz hâlinin gerçekleşmesi üzerine de, evleviyetle, ortaya çıkar. Halbuki, borca batık olma durumuna bağlanan hukuksal sonuçlar, sırf acze düşmüşlük hâlinin gerçekleşmesiyle ortaya çıkmaz; çünkü aciz hâlindeki kişi henüz borca batık olmayabilir. Bunun tersi de doğrudur, yani sırf borca batık duruma düşme (örneğin kişinin malvarlığı aktifinde en önemli bölümü oluşturan hisse senetlerinin birdenbire değer yitirmesiyle malvarlığı aktifinin azaltılması ve hesap yapılırken, aktifler toplamının pasifler toplamından aşağıda kaldığının görülmesi) aciz hâline bağlanan hukuksal sonuçları kendi başına doğurmaz, çünkü borçlu - özellikle, vadesi gelmiş borçlarını karşılayacak kadar ödeme yapabilecek durumda olan yahut kredi bulabilen borçlu- vadesi gelen borçları ödeyememiş duruma düşmemiş, dolayısıyla aciz hâline düşmemiş olabilir.

III. Ödemelerin durdurulması (tâtili) kavramı

Ödemelerin durdurulması (Almanca karşılığı: Zahlungseinstellung;

8 Carry, s. 451a dn. 133.

Fransızca karşılığı: cessation yahut suspension des paiements), aciz hâlinin bir emâresinden ibarettir (bkz. Alman İflâs Kanunu, § 102 f. II), ama onun tek emâresi değildir. Yasanın (İİK m. 177 bent 2 vb.) kasdettiği anlamda “ödemelerin durdurulması”, borçlunun eseri olmalı ve süreli bir iktidarsızlığa delâlet etmelidir⁽⁹⁾.

Ödemelerin durdurulması, bir tâkipsiz iflâs nedenidir (İİK m. 177 bent 2) . Sözü edilen olgunun diğer hukuksal sonuçlarına örnek olarak bkz. TTK m. 625 bent 2, 626 f. V, 718, 740.

IV. Yeni MK metninde bu konudaki yanlışlıklar

1. MK m. 605 f. II'nin eleştirisi

Yeni MK m. 605 f. II kuralının eski yasadaki karşılığı olan m. 545 cümle 2, mirasın reddedilmiş sayılması fiksiyonunun⁽¹⁰⁾ yâni ortada bir mahkeme hükmü bulunmadığı, bulunması gerekmediği halde “hükmen red” diye anılması âdet olmuş durumun ortaya çıkması için “terekenin borca müstağrak olduğu şâyi veya sâbit olursa” diyordu. Yeni metin ise “mi-

9 C. Jaeger, *Commentaire de la Loi Fédérale sur la Poursuite pour Dettes et la Faillite*, édition française par Petitmermet/Bovay, cilt III, Lausanne (1923 ?), m. 190 No. 11. Yazarın kaydettiği üzere, çekişmesiz bir borç dahi söz konusu olsa, bir borcun ödenmemesini kendi başına “ödemelerin tâtili” saymak zorunlu değildir.

10 Fiksiyon, kesin karineden farklıdır. Gerçek anlamda kesin karine, belli bir hukuk kuralının uygulanabilmesi için o kuralın kendisi gereğince varlığı aranacak bir a olgusunun kanıtı konusunda kolaylık sağlayan ve bir b olgusu kanıtlanırsa bunu a olgusunun kanıtlanması anlamında sayan; üstelik, b olgusu kanıtlanınca artık a olgusunun gerçekleşmemiş bulunduğu kanıtlanmasına olanak tanımayan bir isbat usulü kuralıdır (dolayısıyla, yargılama hukukunun bir kuralıdır) . Fiksiyon ise, bir maddî hukuk kuralının uygulanabilmesi için yine o kuralın kendisi gereğince varlığı aranacak a olayı ile bir b olayını eş değerde sayan diğer bir maddî hukuk kuralıdır. Dolayısıyla, kuraldan yararlanmak isteyen kişi, dilerse a olgusunu dilerse b olgusunu isbat eder ve aslında a olgusunun var olmadığını isbata bir engel bulunmadığı halde, böyle bir isbat işe yaramaz, çünkü hukuksal sonucun doğması açısından b olgusu a olgusuyla eşit değerde sayılmıştır. İİK m. 278 bent 1-3'de çok tipik fiksiyon örnekleri vardır; tâkip borçlusunun o bentlerde gösterilen işlemleri, maddenin uygulanması ve iptal dâvasının kabulü bakımından, bağışlama hükmünde tutulmuştur. MK m. 605'deki olgular gerçekleşmişse terekenin reddedilmiş sayılması da bir fiksiyondur. Çünkü terekenin reddi aslında mirasçının irade beyanı ile yapılan bir hukukî işlemin sonucu iken, o işlem yapılmadan, söylediğimiz olgulara o işlemler aynı hukuksal sonucu bağlamaktadır.

rasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tesbit edilmiş ise” demekle, bu lâfza itibar ettiğimiz takdirde, kuralı iki yönden değiştirmiştir:

a. Borca batıklık değil, borç ödemekten aciz aranacaktır ve yetecektir (gördüğümüz üzere, ikisi farklı kavramlardır);

b. İsviçre hukukunun tersine, borç ödemekten aciz (âcizlik) durumunun bile “şâyi” daha doğrusu mâruf (notoire) olması aranmayacaktır, öyle olup olmadığı önemli değildir, yeni metnimizin lâfzına göre borç ödemekten aczin (aciz belgesiyle resmen belirlenmiş değilse) *açıkça belli* olması aranacaktır. Bu, eskisine göre bir yönden daraltıcı, bir yönden genişletici bir ifadedir. Daraltıcıdır, çünkü aciz durumu herkesin ağzında (şâyi) olsa bile, borç ödemekten aczin gerçekten de var olduğunun hem de bunun *açıkça belli* olduğunun söylenmesini haklı kılacak olgular bulunmuyorsa, bir şüyu, söylentinin yaygın olması, “miras reddedilmiş hükmündedir” demeye olanak vermeyecektir. Ama yeni ifade, bir yönden de genişleticidir: Ortada yaygın söylenti yok hatta hiçbir söylenti yok iken, borçlunun, ödenmemekle kendisini çok ağır koşullarla (örneğin çok yüksek temerrüt faiziyle) karşı karşıya bırakacak bir borcunu, hele hele önceden uyarılmış iken, vâdesinde ödeyememesi ve ertesi gün de intihar etmesi durumunda, borç ödemekten aczin açıkça belli olduğu ortadadır ve yeni metne göre, miras reddedilmiş hükmündedir.

Aslında bütün bu görünüş yanıltıcıdır ve kanunun lâfzında kullanılan “ödemeden aciz” deyimine rağmen bu deyim, eskisi anlamında yâni “borca müstağrak” (borca batık; aktifi pasifini karşılayamayacak halde) diye anlaşılmalıdır, yasanın ruhu bunu gerektirir⁽¹¹⁾. Gerçekten, aktif değerleri, pasifler toplamından kat kat fazla olan bir kimse dahi, geçici nakit sıkıntısı nedeniyle, borç ödemekten aciz hâline düşebilir; bu husus açıkça belli olabilir, pek yaygın biçimde söyleniyor (şâyi, mâruf) da olabilir. Bu kişi o hale düştüğünün ertesi günü ölüverirse onun terekesini “hükmen reddedilmiş” saymak mirasçılarının pek şiddetle hakkını ve çıkarını çiğ-

11 Anlaşıyor ki, yeni yasanın tasarısı hazırlanırken, eski yasada düşülmüş bulunan çeviri yanlışları giderilmek istenmiş ama yine kaynak yasanın Fransızca metnine bakılmış ve İsviçre MK m. 566’da l’insolvabilité deyiminin anlamındaki (yukarıda anlattığım) belirsizlik nedeniyle bunu aciz hâli diye çevirip Türkçe metinde “düzeltme yapmak” istenmiştir. Yoksa, İsviçre yasası dahi, örneğin m. 597’de, l’insolvabilité terimini borca batıklık anlamında kullanır ve o maddenin bizdeki karşılığında da (MK 636/eski MK m. 576) bununla kasdedilenin borca batıklık olduğu, “mevcudu borçlarını ödemeye yetmeyen tereke” deyişiyle, belirtilmiştir.

ner. Çünkü yapılacak icra takibinde veya terekenin bizzat mirasçılarca (yahut resmen) tasfiyesinde borçlar rahatça ödenecek, mirasçılara belki de pek yüklü bir aktif bakiyesi kalacaktır. Demek ki, aranacak olgu, terekenin borca batıklığı olgusudur; borç ödemekten aczi değil. Bu olgu ya açıkça belli olmalıdır, ya da resmen saptanmış olmalıdır. Resmen saptanmışlığın en çok rastlanacak yöntemi, mirasbırakana karşı yapılmış icra kovuşturmasında aciz belgesinin çıkmış olmasıdır. Dikkat edilsin, bu belge, adına rağmen, sâdece borç ödemekten acze düşmüş olmayı saptamıyor; yapılan icra kovuşturmasında, borçlunun takip konusu edilmiş alacakları karşılayacak değerde aktifinin bulunmadığını yahut bulunanların satılmasıyla elde edilen bedelin o alacağı/alacakları karşılayamadığını, demek ki borca batıklık (pasifin aktifi aşması) durumunun varlığını belgeliyor⁽¹²⁾.

2. MK m. 618'in eleştirisi

Borca batıklık ve borç ödemekten aciz kavramlarının karıştırılması, yeni m. 618'de de görülüyor. Eski metin (m. 558), tıpkı şimdiki m. 617/eski m. 557 gibi, doğru olarak "mevcudu borcuna yetmeyen" diyordu; yeni metin (m. 618) ise, "ödemeden âciz bir mirasbırakanım" deyişini kullanmaktadır. Bu deyimün sakıncası özellikle şu yöndendir:

Yasa, borca batık terekeyi reddetmiş mirasçyı, pek sınırlı bir ölçüde de olsa, tereke alacaklılarına karşı sorumlu tutmak istiyor. Oysa, reddedilen tereke borca batık değil idiye yâni mirasbırakanın nakit sıkıntısı gibi bir nedenle borç ödeyemez duruma, ödeme âcizliğine (acizine) düşmüş olmasına rağmen tereke aktifleri pasifin üzerinde idiye (ve mirasçı, örneğin, duygusal nedenlerle ben o mirası istemem diyerek redde bulunmuşsa), terekenin kendisinden alacak tahsili olanağına sahip alacaklılar karşısında, red beyanında bulunmuş mirasçyı, maddede gösterilen sınırlı kapsamda da olsa, sorumlu tutmanın hiç gereği, mantığı, adaleti olamaz. Demek ki burada da metni, lâfza rağmen, MK m. 1 gereğince, yasanın özü/ruhu doğrultusunda anlayacağız yâni "ödemeden aciz" sözlerini, "borca batık" (aktif pasifine yetmeyen) diye anlayacağız.

12 Doğrusu, aciz belgesi bu yönden kesin bir kanıt değildir. Çünkü: a. Borçlunun, haczedilmez sayılmış, ama kendisinin borç ödemek için değerlendirebileceği (yüksekçe emekli aylığı gibi) gelirleri, diğer malvarlığı aktifleri varken icra tákibinde bunlara el atılamaması nedeniyle aciz belgesi çıkarılmış olabilir; b. Borçlu, hapsi göze alarak, mal beyanında bulunmamış yahut mallarını eksik bildirmiş, alacaklı da borçlunun haczedilebilir malvarlığı parçalarını öğrenememiş olabilir.